

Историја српског језика
(31. 3. 2020)

У наредним повељама објасните назначене примјере – одредити граматичке категорије именица (род, број, падеж, основу којој је припадала); објаснити да ли је задржано старо стање или је формиран нови облик и на који начин (урађене примјере послати до краја недјеље):

8 имѣ ѿца и сна· и стаго дхъ· Ѯ банъ· босыньски кълинъ· присезаю тебѣ кнѧже кръваши· и въсѣмъ грачамъ· дѣбровъчамъ· правы приѣтель· быти вамъ ѿдь селѣ· и до вѣка· и правы гои дрѣжати съ вами· и правы вѣръ· до кола съмъ живъ· въси дѣбровъчане· кире ходе· по моемъ владанию· трыгвюке· годѣ си кто· хоке· крѣвати· годѣ си кто мине· правовъ вѣровъ· и правы мъ срѣдьцемъ· дрѣжати е безъ въсакое зледи· развѣ що ми кто· да свое въ воловъ поклонъ· и да имъ не бѣде· ѿдь моихъ· чистыниковъ· силе· и до колѣ мнѣ бѣда· дати имъ съвѣтъ· и помохъ какоре и себѣ· коликоре може· безъ въсега· зълога прымисла· тако ми бѣ помагаи· и сие сто евангелие· Ѯ радое· дитѣкъ банъ· писахъ сию· книга· повеловъ бановъ· ѿдь рожъства· хвѣ· тиска· и съто· и шсмъдесетъ· и деветъ· лѣтъ· мѣсеца· авгуаста· 8 дѣвадесети· и деветы· днъ· 8 сѣчение · главе · ишана· крѣститела·

СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ ДУБРОВЧАНИМА

(1222 – 1228)

Пише кралевство ми: да е вѣдомо всакомъ· дало е кралевство ми милостъ дѣбровъчамъ· да си продаю вино безъ воде и медь 8 8цѣнь 8 Брысковѣ 8 трыгвѣ кралевства ми и ако се кто наиде продавъ вино с водомъ и медь прѣзъ 8цѣнь· да мѣ се все 8зъме· що има· а за ине докѣ стое 8 правдѣ кралевствъ ми· да имъ се |в|се на помете· докѣ стое 8 правдѣ кралевствъ ми·

Стефанъ краль српски·

1243. Стефан Радослав, краль српски, одриче Дубровчанима, да ће их ослободити царине и осталих давања, ако се врати на кралевство.

Mon. Serb. XXIII

† Стефанъ. въ Христа Бога вѣрны краль всѣхъ рашкихъ земль и тревоунискихъ· очноукъ светаго Симеона Немане и сына прѣврѣнчанынаго крала блажено почившага Стефана монаха· Радославъ. Въ лѣто. 1243. излѣзохъ прѣдь братомъ ми Владиславомъ

за правовѣрия моєга и за югова ради великаго прѣклѣтъвьства придохъ отъ си градъ
Доубровъникъ: кнезъ Петъръ Болеславикъ и Тѣдръ Красикъ и съ всѣми властелы швѣкиновъ
градъсковъ ѿдь мала и до велика приїше ме **съ почъстию**: и много ме почътиша: и
правовѣрино ми послѹчиша:...

Стефан Дабиша босански краљ, жупану Влкману и браћи његовој (1395)

Ба име ѿтца и сина и светога дѹха аминь. Миї Стефан Дабиша по милости Господа бoga
кralъ ср҃блємъ. Босни. прѣморїю. хлъмъсци земли. дольнимъ краемъ. западнімъ
странамъ. Усорѣ. Соли и Подрѣниу да е видомо всакомъ чловѣкъ. комъ се подоба; да
прѣзриньемъ милости Господа моего Христы прѣмишъ ми господство и прѣстолъ въ
землахъ реченихъ родитель и...

Паштровске исправе

1599. Државни архив, Цетиње

У нас есть мнение....

предъ (наама) съднаама пацрори^к(ъ)... нълзе^е радо дабови^к на ище николе милюеви^кка и рече ето (от) када бнеше поконни вѣкинъ балнъ ѿ стране негове господинъ попъ стнепанъ и пита ник^ч милюеви^к кѣръ неговъ за ѿнъка вѣкинрова кога бнеше ѿхранно ѿ малаха днетета кон речени милюеви^к обе^ка м^з и кѣръ и пар^ки^ю по законъ земљсковъ и внеръ даше и контенти бнше и паке и речени поконни вѣкинъ остави ѿ тастаменту да тан ѿнъка ица ѿзеть кѣръ реченога ник^ч за жен^ч свою како внеръ бнхъ дали. ако ли не^е тън кѣръ ник^човъ ѿзеть за свою жен^ч да ион ица платитъ пар^кию ѿ добарь вѣкинровне...

Манастир Прасквица. 1581, бр. 108.

.А.Ф.П.(А). на .КИ. зенара є паштрованіє

предь съдна мајсторомъ Степаномъ Данковицемъ радиомъ Александриемъ и николаомъ въжковицемъ и петроци
Харвоневицемъ и предь й. воневоде зборске и двадесети и четиринъ власте ѿ ві. **племенахъ** закле се днаконъ
Стефанъ синъ поконнога попа Марка и подъ неговомъ заклествомъ рече све право **казати** како ће здола
писати...

Државни архив Цетиње, 1567, бр.1.

ва иже ѡца и сина и светога духа аминн. Аф.Ч.З. месеца маја и дан сне да є ј знаније пред книга и низде сне писани како ља стеван бранковић ћоје добре воле узехъ Ѹнѧка ћоје Ѹнѧка сина франкова лѹтицју. Узехъ га на место сина и обвекље љу и запнишемъ кѹћу и оборъ и све ѿкве појате и пострешке и покѹће. и саговн и ј скончахъ, а ѿвон што є баштнахъ на њему є кѹћа и подъ кѹћу...

Прасквица, 1603 П/1603 Ливановић

да не ведение пред кните ициде сне писане како **пред съднаца** на зборъ пащровиѣ, пред **български конвode** и пред **български властели** ѿ **български племена** на зборъ пащровиѣ на исто място ѿ правде доин господин поп марко никандровиѣ како прокарадър милицѣ стнапове и ние синна ника и пожали се на синове поконного домука ранчкова говореши поутени съдне и властеле бни не поконни єхрица въклиров брат речено милици и ма Ѹ пащровиѣ къже и бащине седа ѿ више писанога єхрице ние никога него напивка ближника милица сестра єхричина а тан добра держе синови поконного домука ранчкова зато би моли поутени съдне и властеле да мн чинните ослободити добра єхричина да напивка ближникъ сестра єхричина милицъ ако хохе бог и правда Ѹ тон ѿговори ранч марковиѣ како прокарадър **синовах** додиковиех...

П/1752, бр.264 (153)

У ИМЕ ХАЛАМИНЬНА АДЫНВ НА ДІ НЮННА У ПАЩРОВИКЕ У КАЛѢДАРАЦЬ

ДА Ё ВЕДЕНИЕ ВАСАКОМЪ ЧЛОВЕКЪ ТКО ЧДЕ И ВИДИ СНЕ ПИСАННЕ А ПРЕ СЕДОЦИ НИЖЕ ИМАНОВАННЕЦА ГНОМЪ ПОПОМЪ
ВѢКОМЪ ДАВИДОВИКЕМЪ ИГУНО СТЕФАНОМЪ КАЛѢДЕРОМЪ Ш ГРАДИЦЬ КАКО МИ ДВНЕ КЕРН ПОКОННОГА НИКА
ШОЛАГЕ СТАНЕ И АНКЕ ДЕЛИБЕРАСМО НАШОН ТЕТКИ ИВАНН СЕСТРИ НАШЕГА ОЦА А ЖЕНЕ НИКЦА МАРЬКОВА И НИЕ
СИНОВНИЦА БАШИНЪ НА КИСЕЛИЦЪ КОИА КОНФИНА Ш ИСТОКА ЦАНОВИКА Ш ЗАПАДИ ДО ИСТЕ БАШИНЕ НАШЕ ДО
ПОТОКА ПОВРХЪ БАКОТИНО ПО ДНѢ ИСОВА АНДРОВА СИНОВА И СВОЮ ДЕЛИБЕРАСМО ПО ТАСТАМЕНТЪ НАШЕГА ОЦА НИКА
С ОВЕЗНЕМЪ РАЗЛОГОМЪ ДА СЕ РАЗУМНЕ ДА ГА НЕ МОЖЕ ПРОДАТЬ НИ ДАРОВАТЬ НИ ПРОДЛЕННТЬ И ДА ДАЕ СВАКО
ГОДИЦЕ О ТЕ БАШИНЕ ПО ЧЕТИРН ЛЕТДРЪКИЕ У ГРАДИЦА ПРЕ ДОШОМЪ НАШЕГА ОЦА И КЕДА И БАВЕ И ТА ВИШЕ
РУЧЕНА ИВЕ СОБЛЕГАЕМЪ СЕ ПРЕДЬ ВИШЕ РУЧЕНИЕМА СЕДОЦИИ...

1707. Манстрир Цетиње

пишем я, владика данило, да се зна како тдрике идагнасмо идмехъ настъ атт. годица. прво када ме одкзпнще идъ подгорице, скзпнисмо се неколико главарахъ црногорскнхъ у магазинъ на станевиће, и тд
ми дадоше вѣоръ да ће тдрике идмехъ себѣ идагнати, и да ће имъ ѳдрити на вѣле покладе, а
договоръ чинисмо на николданъ предъ божићъ, али црногорци преварнше, на тдрике не ѳдрише. када я то
вићехъ, ћопета се скзпнисмо на ловћенъ у житници манастирскъ око Тирћева дне, и тд се договорнио,